
Luftveislegevakt

DEBATT

SIRI JOHANNE BOYE

siri.johanne.boyer@kristiansand.kommune.no

Siri Johanne Boye er spesialist i pediatri og legevaktoverlege ved Kristiansand legevakt. Hun har felterfaring fra Røde Kors. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ÅSHILD PETTERSEN

Åshild Pettersen er fagsykepleier ved Kristiansand legevakt. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

EIRIK ABILDSNES

Eirik Abildsnes er ph.d., spesialist i allmennmedisin og i samfunnsmedisin og forskningssjef i Kristiansand kommune. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Som ledd i håndteringen av koronaviruspandemien åpnet Kristiansand legevakt 14. mars en luftveislegevakt i egne lokaler.

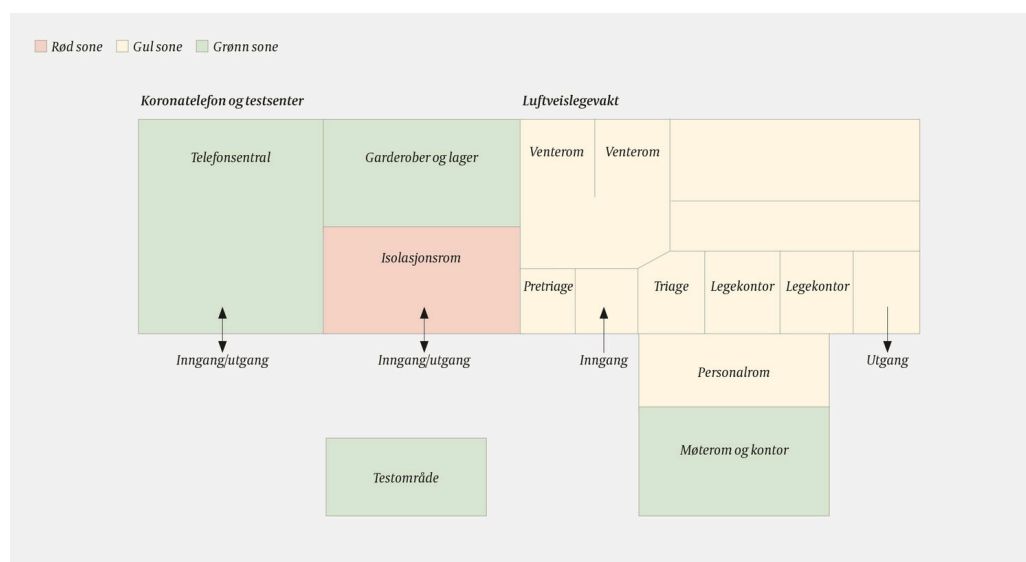
Koronavirus gir ofte luftveissymptomer sammen med feber og sykdomsfølelse [\(1\)](#). Det gjør også veldig mange andre luftveisinfeksjoner, og klinisk kan det være vanskelig å skille pasienter med koronavirusinfeksjon fra pasienter med mer banale luftveisinfeksjoner og influensa [\(2\)](#). Befolkningen har ikke utviklet immunitet mot det nye viruset, og legekantor og legevakter der syke pasienter møter fram, kan utgjøre en viktig arena for smittespredning til risikoutsatte grupper. Derfor behandles nå alle med akutte luftveisplager som mulige smittetilfeller av sars-CoV-2.

Kristiansand legevakt har to stasjoner: en døgnåpen hovedlegevakt sentralt i Kristiansand, og en legevaktstasjon vest i kommunen, som i vanlig drift er åpen ni timer i døgnet. Hovedlegevakten har små arealer, ingen isolater og kun ett stort, felles venterom. Håndtering av et stort volum av pasienter med koronavirus vil ikke kunne gjennomføres der uten å utsette andre pasienter og ansatte for smitte. Legevaktstasjonen i vest er derfor omgjort til luftveislegevakt.

Smittevern i fokus

Legevaktstasjonen vest i kommunen er omdefinert til luftveislegevakt for hele kommunen, med utvidet åpningstid fra kl. 8 til kl. 23. I samme bygg er det etablert en publikumstelefon som er åpen fra kl. 10 til kl. 20, og som gir råd til befolkningen angående koronavirus. Kommunens testing for koronavirus gjøres i telt utenfor, med pasienten sittende i egen bil. All helserespons rundt pandemien er med dette samlokalisert for bedre utnyttelse av kompetanse og ressurser i det nye koronasenteret. Åpningstider for både telefon, testing og legevaktstjenester vil tilpasses behovet i tiden fremover.

Koronasenteret er delt i tre soner (figur 1). I grønn sone er det ikke krav om arbeidstøy eller uniform og ikke bevegesrestriksjon. Gul sone er «aktsomhetssone», der alle har på ren uniform (hvitt sykehustøy), og alle som oppholder seg nærmere enn to meter fra pasient, skal bruke personlig beskyttelsesutstyr. Rød sone er sone med høy risiko for smittespredning. Der er det kun strengt nødvendig personell som har adgang, og da ikledd personlig beskyttelsesutstyr. Personlig beskyttelsesutstyr inkluderer fuktbestandig smittefrakk med lange ermer, hansker, briller eller visir og åndedrettsvern. Renholdspersonale utfører kontaktpunktdeinfeksjon mellom hver pasient i gul og rød sone.

Figur 1 Planskisse over koronasenteret i Kristiansand kommune med soneinndeling.

Luftveislegevakten har et «pretriage»-pasientkoordineringspunkt rett innenfor hovedinngangen. Dette er bemannet av koordinatører, som er kommuneansatte uten helsefaglig bakgrunn som er omprioritert fra andre

tjenester og gitt spesialopplæring.

Pasientene oppfordres til å komme til legevakten i egen bil. De henvender seg ved ankomst til koordinator, som sjekker at det foreligger en timeavtale og styrer pasientflyten. Pasientene bes så om å vente i egen bil til sykepleier i triage er ledig. De får også utdelt munnbind, som de tar på seg før de skal inn på legevakten. Når det er deres tur, blir pasientene ringt inn av koordinator. De tas rett inn til sykepleier som gjør en kort kartlegging og måler puls, oksygenmetning, respirasjonsfrekvens og CRP. Deretter henvises de til venterommet.

«To leger kan jobbe samtidig, og det er da kapasitet til seks pasienter i timen»

Venterommet på legevakten er delt i to av en vegg. Det tilstrebes kort ventetid fra triage til legekonsultasjon, og kun to pasienter på venterommet.

To leger kan jobbe samtidig, og det er da kapasitet til seks pasienter i timen. Pasientene forlater legevakten gjennom egen utgang uten å gå innom venterommet.

Pasienter som møter på døra uten avtale, avvises og bes om å ringe for avklaring.

Pasienter med påvist eller sannsynlig koronavirusssykdom, som for eksempel syke nærkontakter (1), tas direkte inn på et isolasjonsrom (rød sone), som har egen inngang. Disse pasientene triageres og undersøkes av sykepleier og lege på rommet i tråd med anbefalinger for håndtering av pasienter med mistenkt covid-19 gitt av Folkehelseinstituttet (3).

Beskytter hovedlegevakten mot luftveissmitte

Ved hovedlegevakten sentralt i Kristiansand møter besøkende en låst dør, og alle blir oppfordret til å ringe før oppmøte. Alle pasienter blir spurt om akutte luftveissymptomer når de ringer, uavhengig av kontaktårsak. Opplysningene journalføres av sykepleier på telefonsentralen. Pasienter som trenger behandling av for eksempel sår og skjelettskader, men som i tillegg har luftveissymptomer, blir også sendt til luftveislegevakten. Ved ankomst kontrollerer sykepleier i ekspedisjonen opplysningene over intercom før pasienten slippes inn på hovedlegevakten. Hvis det likevel dukker opp pasienter med symptomer på luftveisinfeksjon, henvises disse til luftveislegevakten. Slik blir pasienter som ikke har luftveissmitte, beskyttet mot smitte av koronavirus. I tillegg er det innført forsterkede basale smittevernrutiner i form av økt fokus på håndhygiene og pålegg om at alle ansatte må bruke hvitt sykehustøy. Adgang for pårørende er begrenset ved at følge kun tillates for de som trenger det mest – i første rekke barn og pasienter med spesielle behov. Det er også økt hyppighet av renhold og kontaktpunktdeinfeksjon.

«Alle pasienter blir spurt om akutte luftveissymptomer når de ringer, uavhengig av kontaktårsak»

Hele døgnet kan ambulanser som transporterer pasienter med luftveissmitte, kontakte hovedlegevakten, parkere utenfor, og lege vil vurdere pasienten i bilen. Dette gjøres for å sikre effektiv utnyttelse av ambulansekapasitet i byen, siden hovedlegevakten ligger mer sentralt enn luftveislegevakten. Utenfor luftveislegevaktens åpningstid ses enkelte pasienter på et egnet rom med egen inngang på hovedlegevakten, med samme smitteregime som på luftveislegevakten. Pasienter som ikke kan komme seg til legevakten, kan tilbys hjemmebesøk av lege.

God og likeverdig behandling til alle

Hensikten med å fordele legevaktfunksjonene på denne måten er å sikre at pasienter med alle typer akutt sykdom tilbys god helsehjelp, uavhengig av mulig smitte med koronavirus. Ved å behandle alle med luftveissymptomer i egne, rene og trygge lokaler forsøker vi å sikre at alle får like god helsehjelp som før covid-19-pandemien, og å unngå at pasienter uten koronavirus smittes.

Fastleger i kommunen kan bestille time til legekonsultasjon på luftveislegevakten for egne listepasienter, etter å ha vurdert pasienten på telefon eller ved video- eller e-konsultasjon. Slik styrkes legetilbudet til pasienter med luftveissymptomer i kommunen mens covid-19-utbruddet pågår.

Det arbeides med å sikre et likeverdig tilbud for syns- og hørselshemmede, fremmedspråklige og pasienter uten egen bil. En informasjonsfilm med norsk og engelsk undertekst er tilgjengelig på kommunens YouTube-kanal [\(4\)](#).

Folkehelseinstituttet kom 18. mars 2020 med anbefalinger om at pasienter som ikke tilfredsstiller kriterier for testing, skal behandles med basale smittevernrutiner med tillegg av munnbind ved nær kontakt [\(3\)](#). Vi vurderer smittevernregimet fortløpende. Åndedrettsvern planlegges nå erstattet med munnbind, i tråd med Folkehelseinstituttets anbefalinger [\(1\)](#), noe som også avhenger av god tilgang til munnbind.

LITTERATUR

1. Folkehelseinstituttet. Nytt koronavirus (coronavirus) – fakta, råd og tiltak. Veileder. <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/> Lest 23.3.2020.
2. Guan WJ, Ni ZY, Hu Y et al. Clinical characteristics of coronavirus disease 2019 in China. N Engl J Med 2020; 382: NEJMoa2002032. [PubMed] [CrossRef]
3. Folkehelseinstituttet. Tiltak i primærhelsetjenesten ved mistenkt eller bekreftet smitte med nytt koronavirus (coronavirus). <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/helsepersonell/tiltak-i->

primarhelsetjenesten-ved-mistenkt-eller-bekreftet-smitte-med-nytt-/ Lest
23.3.2020.

4. Kristiansand kommune. Legevakta informerer: Dersom du får symptomer
på luftveissykdommer. <https://www.youtube.com/watch?v=a9opK9ZLuLI>
Lest 23.3.2020.

Publisert: 27. mars 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0244

Mottatt 20.3.2020, godkjent 24.3.2020.

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. juli 2026.